

Nijmegen | mei 2020

Probleemgedrag bij verpleeghuisbewoners en COVID-19 maatregelen

Voorlopige resultaten landelijke enquête

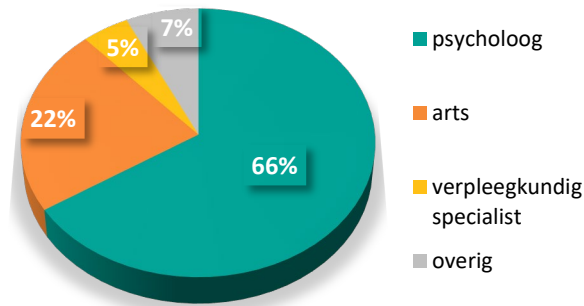
Prof. dr. Debby Gerritsen, dr. Roeslan Leontjevas, dr. Christian Bakker, prof. dr. Raymond Koopmans – Radboudumc
Dr. Martin Smalbrugge, dr. Saskia Teunisse - AmsterdamUMC

UKON BUREAU | P/A RADBOUDUMC, AFD. ELG-149 | POSTBUS 9101, 6500 HB NIJMEGEN
BEZOEKERSADRES: GEERT GROOTEPLEIN 21 (ROUTE 149) | 6525 EZ NIJMEGEN
TELEFOON: 024-3618181 | E-MAIL: UKON.ELG@RADBOUDUMC.NL
WWW.UKONNETWERK.NL

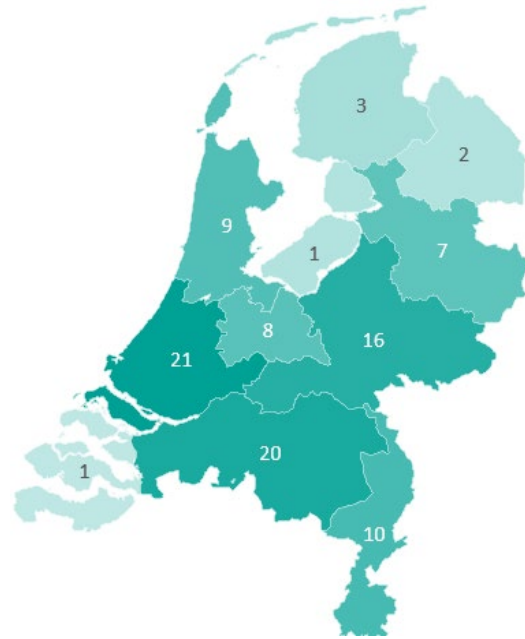
Probleemgedrag bij verpleeghuisbewoners en COVID-19 maatregelen

Deelnemers

De online enquête is eind april 2020 verspreid onder psychologen werkzaam in verpleeghuizen via LinkedIn, het Nederlands Instituut voor Psychologen, de Psycho-geriatrische Dienst en Gerion. De psychologen is gevraagd de enquête door te sturen naar hun collega-behandelaren (artsen en verpleegkundig specialisten).

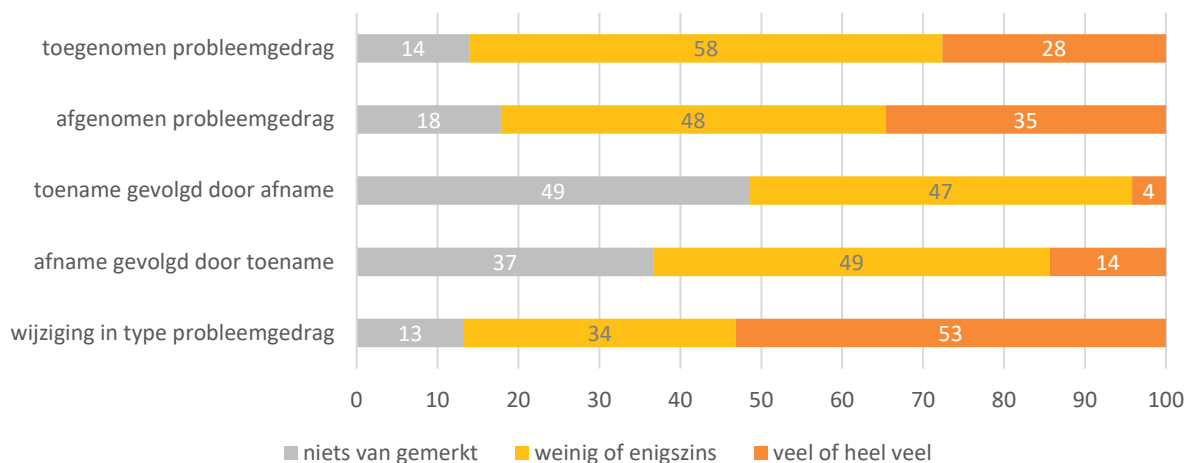
Van de 284 deelnemers werken er 187 (66%) als psycholoog en 64 (22%) als arts. Gemiddeld werkt men 6 jaar bij de zorginstelling (variërend van 0 tot 45 jaar).

De meeste deelnemers komen uit Zuid-Holland (21%) of Noord-Brabant (20%).

Probleemgedrag

De meeste deelnemers geven aan dat er zowel bewoners zijn waarbij het probleemgedrag is toegenomen als bewoners waarbij dit is afgenomen. Ook merken zij dat er veranderingen zijn in het type probleemgedrag na de invoering van de maatregelen rondom COVID-19.

Deelnemers (in %) die veranderingen rapporteren in probleemgedrag bij bewoners

Probleemgedrag bij verpleeghuisbewoners en COVID-19 maatregelen

Visie over COVID-19 en probleemgedrag

Deelnemers gaven hun mening over de COVID-19 maatregelen in relatie tot veranderingen in het gedrag van bewoners. Hieronder staan enkele opvallende thema's.

Minder prikkels

Geen bezoek en minder activiteiten lijken meer rust op de afdeling te geven. Dat lijkt bij een aantal bewoners tot een afname van probleemgedrag te leiden. Tegelijkertijd denken deelnemers bij andere bewoners juist een toename te zien, bijvoorbeeld in apathie.

Psycholoog,
Noord-Holland *'[...] Daarnaast 'moeten' bewoners minder vaak iets, zijn er minder verplichte afspraken waardoor de zorg meer tijd heeft voor het contact met de bewoners. Er is meer tijd voor 1-op-1 aandacht.'*

Verzorgende,
Gelderland *'Er is soms sprake van onderprikkeling, we zien meer apathie en passiviteit. [...] Ook fysiek zien we dat sommige bewoners achteruitgaan in mobiliteit doordat de bewegingsactiviteiten buiten de locatie stilliggen. En lijkt een toename te zijn van valincidenten.'*

Type probleemgedrag

Naast apathie, depressie en toenemende angst wordt ook negativiteit richting familie genoemd als voorbeeld van probleemgedrag dat vaker voorkomt of ernstiger wordt.

Psycholoog,
Noord Brabant *'Bij probleemgedrag komt meer negativiteit naar voren over familie (ze hebben me hier gedumpt), dan voorheen.'*

Verschillen per type afdeling

Deelnemers geven verschillen aan tussen typen afdelingen.

Psycholoog,
Noord-Brabant *'Op één PG afdeling viel het op dat het probleemgedrag in eerste instantie minder werd; [...]. Na verloop van tijd komt er echter meer onrust, gemis en onbegrip waarom familie niet langs mag komen. Op één somatiek afdeling [...] was het eerder andersom: in het begin veel boosheid over de maatregelen [...]. Daarna wat meer berusting in de situatie. Later wel verdriet ivm het gemis.'*

Initiatieven en meer sociale interactie

Medewerkers zetten verschillende strategieën in voor hun bewoners. Ook kunnen de band en de interactie tussen de bewoners onderling verbeteren.

SO,
Zuid-Holland *'Veel meer muziek op de afdelingen en in de tuin door personeel dat niet rechtstreeks patiëntenzorg kan doen.'*

Psycholoog,
Noord-Brabant *'Bewoners trekken, omdat ze geen bezoek ontvangen, meer naar elkaar toe, [het] lijkt of de band [van] bewoners onderling groeit.'*

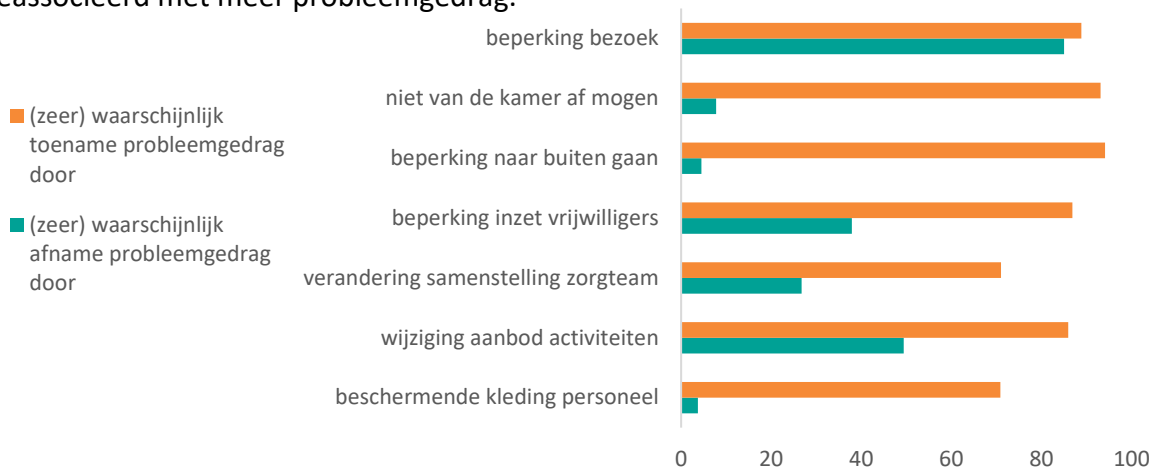
De toename in interactie lijkt echter soms tot meer probleemgedrag te leiden.

Psycholoog,
Zuid-Holland *'Langdurig met dezelfde groep voortdurend bij elkaar zitten. Vier groepen van 10. Dit geeft meer sociale interactie en [...] meer irritatie. Ook geeft het meer drukte en prikkels.'*

Probleemgedrag bij verpleeghuisbewoners en COVID-19 maatregelen

Maatregelen en toename probleemgedrag

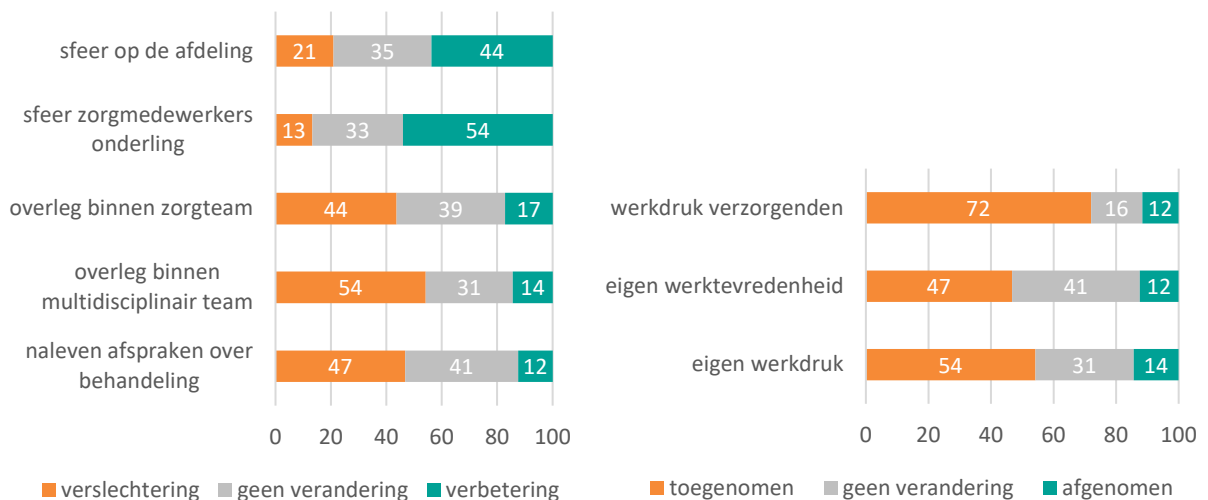
Deelnemers brengen de beperking van bezoek in verband met zowel toename als afname van probleemgedrag. De andere hieronder genoemde maatregelen worden vooral geassocieerd met meer probleemgedrag.

Deelnemers (in %) die vinden dat een maatregel probleemgedrag beïnvloedt

Werksfeer en werkdruk

Hoewel er ook teams zijn die het moeilijk lijken te hebben, ziet ongeveer de helft van de deelnemers een verbetering in de sfeer op de afdeling en tussen zorgmedewerkers onderling. Dit is opvallend; veel deelnemers rapporteren namelijk ook een toename van de werkdruk van verzorgenden en een verslechtering van (multidisciplinair) overleg en naleving van behandelafspraken. Deelnemers rapporteren ook een toename van de eigen werkdruk.

Draagkracht medewerkers

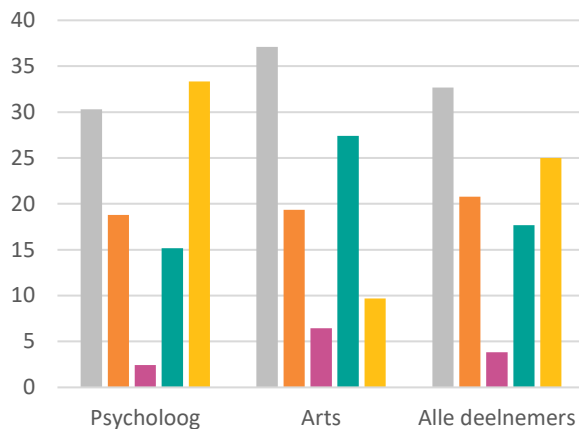
Deelnemers noemen 'schouders eronder' maar ook vermoeidheid tijdens de coronacrisis.

Psycholoog,
Noord-Brabant

Eerst was [...] iedereen in de ban van de crisis. De reactie van zorgmedewerkers was: schouders er onder. Na ongeveer 3 weken leek de vermoeidheid van medewerkers toe te slaan en dit had zijn weerslag op bewoners.

Betrokkenheid bij de behandeling

Ongeveer één derde van de deelnemers geeft aan dat hun betrokkenheid bij de behandeling van probleemgedrag niet veranderd is. Vergeleken met psychologen geven artsen vaker aan

dat hun betrokkenheid is afgenomen (27% van de artsen; 15% van de psychologen). Meer psychologen (33% psychologen; 10% artsen) geven aan dat hun betrokkenheid eerst is afgenomen en daarna toegenomen.

Deelnemers (in %) en hun betrokkenheid bij de behandeling van probleemgedrag

Manier van werken

De kwaliteit van de behandeling lijkt wat onder druk te staan door coronamaatregelen zoals minder fysieke aanwezigheid en afhankelijkheid van beeldbellen.

SO,
Limburg

'Nu is er meer afstand tussen mij als arts en teams. Beeldbellen vervangt observatie en onderzoek niet volledig, ik weet niet wat ik niet zie.'

Er lijkt soms sneller onrustmedicatie te worden ingezet.

Psycholoog,
Overijssel

'Het is al erg lastig om mijn werk te doen en dat is doordat ik nu niet op de afdeling kan komen nog moeilijker. De 'oplossing' (medicatie) wordt nu nog sneller ingezet [...]'

Omgaan met de coronacrisis

Psychologen hebben een extra taak in de ondersteuning van teams.

Psycholoog,
Gelderland

'Taken zijn wat verschoven, nu veel meer coachend bij teams aanwezig en in communicatie naar familie.'

Voorlopige conclusies

Na de invoering van COVID-19 maatregelen merken de deelnemers van deze enquête zowel een toename als een afname van probleemgedrag bij verpleeghuisbewoners. De meeste maatregelen lijken vooral tot toename te leiden. Er waren ook veranderingen in type gedrag te zien. Werkdruk lijkt te zijn toegenomen, maar ook saamhorigheid. Onderzoek bij verzorgenden, bewoners en hun naasten kan nader inzicht geven.

Verdere analyses

Voorlopige analyses wezen op meer pg-bewoners met een afname dan met een toename van probleemgedrag. Op somatische afdelingen was dit andersom. We gaan dit nader analyseren in een vervolgonderzoek.

Interviews en herhaalde metingen

Binnenkort starten verdiepende interviews met een selectie van deelnemers. Ook gaan we een nieuwe online enquête uitzetten als de verpleeghuizen weer open zijn.